

Nr 70.

Av herr **Klefbeck**, *angående ändring av § 5 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm.*

Enligt § 5 i kungl. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862, sådan denna paragraf lyder enligt lagen den 26 maj 1909, skall Stockholms stad för val av stadsfullmäktige indelas i valkretsar.

Om vad vid sådan valkretsindelning skall iakttagas är i samma paragraf närmare stadgat.

Bland dessa stadganden angives allra först, att vid valkretsindelningen efter folkmängden skall följas en sådan beräkningsgrund, att i allmänhet en stadsfullmäktig utses för varje tal, motsvarande en hundra-del av stadens mantalsskrivna folkmängd. Såvitt jag kan förstå, skall sålunda folkmängden vid bestämmande av valkretsarne vara enbart normgivande. Samma betraktelsesätt möter jag också i andra författningar rörande kommunala val i övriga delar av riket.

Den andra huvudgrundsatsen synes mig vara, att man skall inom varje krets såvitt möjligt söka samla sådana delar av befolkningen, som genom gemensamma band på andra områden eller genom särskilt livliga förbindelser kunna känna sig samhöriga. Se stadgandet om, att området för valkretsen skall kunna omslutas med en sammanhängande gränslinje, och att territoriell församling skall, där så ske kan, lämnas odelad. Samma grundsats betonades redan i det av särskilda kommitterade avgivna förslag, som låg till grund för den valordning för Stockholms stad, som utfärdades den 8 nov. 1889. Ja, så starkt ge kommitterade uttryck åt denna mening, att de säga, »att det bör vara förbjudet att i en krets sammanföra från varandra avlägsna delar av staden». Jämväl i den kungl. rösträttspropositionen vid 1906 års riksdag återkommer talet om den »sammanhängande gränslinjen», och utvecklas den bestämmelsen så, att »varje valkrets skall utgöra ett geografiskt sammanhängande helt».

Jag har så utförligt uppehållit mig vid dessa i gällande kommunalförordning för Stockholm förekommande stadganden, emedan det på senaste tiden till och med från majoriteten av Stockholms magistrat gjorts gällande synpunkter, som, såvitt jag förstår, äro för författningen alldeles främmande. Man har nämligen föreslagit en sådan valkretsindelning, som utan nämnvärd hänsyn till den territoriella samhörigheten åsyftade att så jämnt som möjligt på de olika valkretsarne fördela de höga röstetalen. Men förutom det att en sådan bestämmelse ännu är för vår nu gällande författning främmande, torde det bli mycket svårt att i de olika författningarne inpassa ett mot deras anda i så hög grad stridande stadgande.

Allt är emellertid icke bra som det är. Vid varje ny kretsindelning hava ganska stora svårigheter yppat sig. Så har stundom Kungsholmen, ehuru skilt från Maria genom hela Riddarfjärden, sammanförts med delar av Maria till en krets. Så hava vid den senast beslutade kretsindelningen kretsarne fått så olika omfattning, att somliga kretsar få utse 18 fullmäktige, en annan 25. Och ändå har Katarina måst sammanslås med Storkyrkoförsamlingen, med vilken den har ganska litet gemensamt.

Ändock erbjuder sig vid den allra flyktigaste blick på kartan och vid den allra minsta bekantskap med förhållandena i huvudstaden en kretsindelning liksom alldeles av sig själv. Södermalm med Brännkyrka ligger där för sig självt, skilt från det övriga Stockholm genom Riddarfjärden och Norrström. Livet därinom gestaltar sig också på ett helt annat sätt än på norr. Det är som något självklart i var mans mun: »när man kommer till söder, är det, som man komme till en annan stad». Låt då Södermalm med Brännkyrka, som natur och tradition gjort till ett, bli en valkrets. Och låt Norrmalm med Kungsholmen, Storkyrkoförsamlingen och Östermalm bli ett helt för sig. Det bleve ungefär dubbelt så stort i fråga om folkmängd som Södermalm och kunde då lämpligen och utan svårighet delas i två kretsar. Stockholm bleve då delat i tre naturligt givna valkretsar; kretsarne åter bleve så pass stora, att alla med det proportionella valsysteemet åsyftade fördelar komme att ernås. Så gott som varje anledning till den nu så ofta återkommande och så upprivande striden om valkretsarnes indelning, där så lätt en mängd egennyttiga och för författningen främmande synpunkter spela in, skulle också bringas ur världen. En sådan av mig här antydd förändring skulle också, såvitt jag förstår, stå i så trogen överensstämmelse med och låta sig så lätt inpassa i gällande författning, som gärna är möjligt.

Delas nu stadsfullmäktiges antal upp på 3 kretsar, blir kvoten 33 $\frac{1}{3}$. Lämpligast synes då vara att sätta såsom högsta medgivna antal fullmäktige för en krets 35. Och om man för att även få ett minimalt fastställt tänkte sig staden uppdelad i fyra kretsar, skulle antalet fullmäktige för varje sådan krets bli 25. För att underlätta en eventuell sådan kretsindelning kunde man ju lämpligen sätta 24 såsom minsta talet fullmäktige för en krets. Hela förändringen komme sålunda att inskränka sig till, att orden i författningen »minst 15, högst 25» utbyttes mot »minst 24, högst 35». Men genom denna enkla förändring skulle, såvitt jag förstår, hela svårigheten med valkretsindelningen i huvudstaden för avsevärt lång framtid vara löst.

På grund av vad jag sålunda anfört får jag härmed vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville för sin del besluta, att andra stycket av 5 § mom. 1 i kommunalförordningen för Stockholm måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Vid valkretsindelningen iakttages, att varje krets kommer att efter folkmängden utse minst 24, högst 35 stadsfullmäktige enligt den beräkningsgrund, att i allmänhet en stadsfullmäktig utses för varje tal, motsvarande en hundradel av stadens mantalsskrivna folkmängd; att området för varje valkrets skall kunna omslutas med en sammanhängande gränslinje; att territoriell församling, där så ske kan, lämnas odelad, men icke i något fall delas på flera än två kretsar; samt att antalet fullmäktige för hela staden varder, i den mån utan olägenhet kan ske, lika fördelat på de särskilda valkretsarna.

Stockholm den 26 januari 1913.

Ernst Klefbeck.
